

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky s celoškolskou působností

JANA BALCAROVÁ

3. ročník – kombinované studium

Obor: Pedagogika – veřejná správa

Aktuálnost Platónových myšlenek v teorii výchovy

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Zdeněk Novotný, CSc.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu.

V Olomouci dne 28. června 2011

.....

podpis

Děkuji Doc. PhDr. Zdeňku Novotnému, CSc. za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci. Děkuji rodině za morální podporu po dobu studia.

Obsah

ÚVOD	6
1. PLATÓN - ŽIVOT A JEHO DÍLA	7
1.1 Život Platóna	7
1.2 Platónova díla – tři období.....	9
1.2.1 První období	9
1.2.2 Druhé období	9
1.2.3 Třetí období.....	10
1.3 Sókratés a jeho vliv na Platóna	10
1.3.1 Sókratův život	10
1.3.2 Vliv na Platóna	11
2. PLATÓNOVA TEORIE VÝCHOVY	13
2.1 Dítě v Platónově teorii výchovy.....	14
2.2 Smysl výchovy	16
2.2.1 Muzická výchova	17
2.2.2 Tělesná a branná výchova.....	18
2.3 Organizace výchovy	20
2.4 Vychovatelé	24
2.5. Společnost a výchova	26
3. DNEŠNÍ POHLED NA VÝCHOVU	28
3.1 Dítě v dnešním světě.....	28
3.2 Vzdělávací systém v České republice	29
3.2.1 Předškolní vzdělávání	30
3.2.2 Primární vzdělání.....	31

3.2.3	Sekundární vzdělávání	32
3.2.4	Terciární vzdělání	33
3.2.5	Celoživotní vzdělávání	35
3.3	Učitel.....	36
4.	ZÁVĚR	38
	Použitá literatura:	40

Úvod

Zpracováním bakalářské práce na téma Aktuálnost Platónových myšlenek jsem, vzhledem k rozsahu jeho bibliografie, zúžila na přezkoumání aktuálnosti jeho myšlenek a představ o vzdělávání občanů v současném systému vzdělávání v České republice.

Na začátek je třeba říci, že Platón byl velkým myslitelem a filozofem. Pro jeho názory byly zásadní podmínky, které měl pro život. Pro pochopení jeho poznatků a myšlenek je důležité poznat, v jakých poměrech mohl vyrůstat a kdo jej v životě nejvíce ovlivnil. I v současnosti lze nacházet nepřeberné množství situací, potvrzující jeho slova a myšlenky nejen o ideálu vzdělávání, které je základem pro spokojený stát, ale také může být až zarážející, jak jsou jeho díla i v dnešní postmoderní a přetechnizované době aktuální a stále platná.

Platónova díla jsou rozsáhlá, avšak především dílo *Zákony a Ústava* se zaměřují na jeho představy o všeobecném vzdělávání a jeho koncepci. Proto jsou tato díla v mé práci také podrobněji probrána.

Bakalářská práce je rozdělena do tří okruhů. První z nich je zaměřen na život a důležité momenty Platónova života, jeho bibliografii, z níž jsou uvedena nejznámější významná díla, dále na osobu jeho přítele a učitele Sókrata a jeho vliv na Platónův život.

Druhý okruh popisuje teorii vzdělávání tak, jak si ji představoval Platón včetně uvedení jeho myšlenek, které nám dávají do jisté míry věrný obraz jeho smýšlení a představ o ideálu vzdělávacího systému člověka, včetně podpory vzdělávaného ze strany učitele a společnosti. U jeho jednotlivých myšlenek jsem se zároveň pokusila o srovnání a platnost v současném systému vzdělávání v České republice.

Třetí okruh se zaměřuje na uvedení systému současného českého vzdělávání. Jeho rozdělení, požadavky a koncepty. Tyto jsou pak v závěru srovnávány s představami Platóna o ideálním vzdělávání.

1. Platón - život a jeho díla

1.1 Život Platóna

Platón se narodil v Athénách roku 427 př. Kr. Vlastním jménem byl Aristoklés a až později získal přezdívku Platón. Měl dva bratry, Ademainta a Glaukona, a sestru Potonu. Pocházel z bohaté athénské rodiny. Od tohoto zázemí se následně také odvíjelo jeho vzdělání a názory.

V době Platónova dětství byla politická situace v Athénách velmi nestálá. Střídala se vláda demokratická s oligarchickou. Velký zlom nastal během vlády oligarchické třicítky, kdy v čele vlády stál Platónův strýc Kritias. Původní domněnky Athéňanů, že je to správná vláda, se změnily a nastala doba politických procesů proti odpůrcům oligarchie. Proto se demokraté mimo Attiku rozhodli převzít vládu do své moci. Kritias a vláda oligarchické třicítky tak byla svržena a nahrazena demokracií. Změna ale ničemu nepomohla a i demokratičtí vládcí pokračovali ve stejném chování, jaké měla původní oligarchická vláda. Začaly se tak podnikat „hony“ na nepřátele demokracie. Platón tak vyrůstal v době politických bouří, které ovlivnily jeho život. Stal se z něj vzdělaný mladík, jenž měl nastoupit na dráhu politika.

Když bylo Platónovi dvacet let, ovlivnil jej Sókratés svým učením a svedl od politické kariéry. Platón se stal Sókratovým žákem. Poslouchal jeho dialogy, které později využil ve svých filosofických dílech. Sókratés byl pro Platóna velkým vzorem, proto jej velmi zduřilo nepravdivé obvinění a následné odsouzení Sókrata za zločin rušení náboženství. Obžaloba zněla takto: „*Sókratés je vinen tím, že nevěří v bohy, v které věří obec, a zavádí jiná božstva nová, je vinen i tím, že kazí mládež.*“¹ Platón byl přesvědčen o Sókratově nevině a byl rozsudkem velmi zdrcen. Po této události napsal dílo **Obrana Sókratova**. Dílo pojednává o podání řečí, kterými se Sokrates bránil u soudu. Následně napsal dílo Kritón, ve kterém jeho Sókratés

---

¹ Novotný, F. *O Platónovi*. str. 66

odmítá pomoc přátel, kteří mu chtějí umožnit útěk z vězení. Dalším dílem byl Faidón, o posledním dnu Sókratova života.

Po Sókratově smrti odešel Platón z Athén do Megar k Euklidovi. Byl velmi rozhněván a roztrpčen nespravedlností, která se stala Sókratovi.

Po čase se vydal na cesty po Itálii a pravděpodobně i po Egyptu. Poslední cestu podnikl na Sicílii do města Syrakusy. V té době tam byla nastolena tyranida Dionisiem I. Platón mu chtěl předat své filozofické poznatky o vládě. Nesouhlasil s tyranidou ani s demokracií. Platón uznával za ideálního vládce pouze filozofa. Platón se s Dionisiem I. rozešli ve zlém a Platón byl poslán do vyhnanství.

Po této nepříjemné zkušenosti se Platón vrátil zpět do Athén, kde založil svou filozofickou školu – Akademii. Akademie se, spíše než škole, podobala společenským a literárním klubům. Platón zastával názor, že je lepší se setkávat s menším množstvím žáků, kteří budou vnímaví pro společné hledání pravdy. V Akademii vedl filozofické rozhovory, které byly tolik oblíbenou formou Sókrata. Společníci rozmlouvali o různých tématech, kdy se snažili najít pravdu o dané věci. Společníci v Akademii zůstávali tak dlouho, jak chtěli – např. Aristotelés byl Platónovým žákem dvacet let.

Po smrti Dionysia I. byl na trůn Syrakús dosazen jeho syn Dionysios II., který k sobě Platóna pozval. Ten byl nadšen, že bude vychovávat vůdce – filozofa. Dionysios II., i přes svou původní snahu být Platónovi dobrým žákem, neuspěl v „naučení se“ filozofii, neboť Dionýsiův požitkářský život Platón neschvaloval. Nakonec se Dionýsios s Platónem rozešli ne zrovna v dobrém, ale i přesto společné styky nepřerušili.

Po druhém neúspěchu v Syrakusách se Platón vrátil zpět do Akademie, kde roku 347 př. Kr. zemřel.²

---

² srov. NOVOTNÝ, F. *O Platónovi*

1.2 Platónova díla – tři období

Platónova díla jsou psány formou dialogů a ve většině z nich vystupuje jako mluvčí Platónových názorů Sókratés. Platónovo dílo můžeme rozdělit do tří období podle jeho myšlenkového vývoje.

1.2.1 První období

Do prvního období řadíme tzv. „Sókratovské dialogy“. Nejvýznamnější díla z tohoto období jsou **Obrana Sókratova**, a **Kritón**, které je svědectvím o Sókratově úctě k zákonům. Dále do tohoto období patří i díla **Euthyfron** (O Zbožnosti), **Charmidés** (O uměřenosti), **Lachés** (O Statečnosti) nebo **Lysis** (O Lásce a přátelství), **Hyppias Menší**, **Hyppias Větší**, **Ión** (dialog o poezii).

Z pozdějšího období bychom mohli uvést další polemická díla proti sofistům jako **Menón**, **Prótagorás** (Proti sofistům) nebo **Georgiás** (vyvrací v něm falešnou rétoriku sofistů).

1.2.2 Druhé období

Ve druhém období, tzv. středních dialogů, se Platónovo myšlení osamostatňuje a zbavuje vlivu Sókrata. Jeho díla jsou vyjádřením jeho filozofických názorů a obsahují vlastní jádro platónského učení. Stále píše svá díla formou dialogů, ale ty se postupně mění spíše na zdánlivé dialogy, které se blíží spíše k tlumočení autorových názorů. Nejdůležitějšími díly tohoto období jsou ty, zabývající se učením o idejích, a to **Faidros** (O kráse, idejích a duši), **Symposion** (O Lásce), **Faidón** (O Nesmrtelné duši), **Ústava** (O Nejlepším státě), **Theaitétos** (O pravém poznání a vědění), **Parmenidés** (problémy učení o idejích), **Kratylos**, **Euthydémos**, **Menexenos** (polemika s rétoriky).

1.2.3 Třetí období

Během posledního období (pozdního období) se Platón nevzdal svých představ o ideálním státě a upravil je v díle **Zákony**. V tomto spise značně slevil ze svých utopistických představ a probírá v něm podstatu, účinnost a použití zákonů. Do posledního Platónova tvůrčího období patří také **Kritias** (vypráví mýtus o bájném státu Atlantidě) dále **Sofistés**, **Politikos**, **Filébos** a **Timaios**.

1.3 Sókratés a jeho vliv na Platóna

1.3.1 Sókratův život

Sókratés se narodil do rodiny otce sochaře a matky porodní báby. Vyučil se kameníkem jako otec a tomuto řemeslu se v mládí věnoval. Již od dětství jej zajímala filosofie, astronomie, matematika a podobné vědy. Jako mladému se mu dostalo i gramatického, hudebního a gymnastického vzdělání. Díky tomu se seznámil s autory, jako byli Homér nebo Hesiodos. V době, kdy byl rozmach filosofů – sofistů, se od nich velmi lišil. Nevystavoval se na odiv. Oblékal se obyčejně a dokonce chodil bos. Neztotožňoval se s filosofií sofistů, naopak Sókratés neměl žádnou výdělečnou činnost a žil z toho, co mu lidé dali. Neinkasoval peníze za své učení, učil lidi, kteří mu připadali hodni a ne ty, kteří mu zaplatili. Velký rozdíl mezi Sókratem a sofisty byl v Sókratově pokoře. Uvědomoval si svoji nevědomost. Ve známost vešel jeho citát „*Vím, že nic nevím*“. Chodil po Athénách a vedl rozhovory s lidmi. Snažil se je naučit přemýšlet o různých existenčních otázkách. Pokud neodpověděli správně, nekáral je, nýbrž se snažil navést dalšími otázkami ke správné odpovědi. Když bylo Sókratovi sedmdesát let, byl zatčen a obžalován pro zavádění nových božstev a za kažení athénské mládeže. K nařčení pomohl i Sókratův výrok, že v každém člověku se ozývá vnitřní hlas, tzv. Daimon, který člověka provádí celým jeho životem a má mu každý člověk naslouchat. V dnešní

době bychom tento vnitřní hlas nazvali svědomím. I přes to, že celý život se snažil žít spravedlivě a vyhýbal se politickému dění, byl odsouzen k smrti otrávením. Sókratés přijal tuto skutečnost s klidnou duší.

1.3.2 Vliv na Platóna

Sókratés ovlivnil Platóna již v jeho velmi mladém věku. Platón se jako mladý muž věnoval básnictví. Díky Sókratovi si ovšem uvědomil, že to není jeho životní cesta. Byl tak okouzlen Sókratovým vystupováním a jeho moudrostí, že všechny své básně spálil. Tento čin by se dal považovat za moment zrození nového Platóna. Tak jako jej Sókratés odvrátil od psaní básní, odvrátil jej i od dráhy politika, neboť Sókratés tvrdil, že politická praxe odporuje mravnosti. Od Platóna se původně očekávalo, že se bude, stejně jako jeho strýc, účastnit veřejného politického života.

Největší vliv na Platóna a jeho smýšlení mělo ovšem až Sókratovo uvěznění a následná smrt. Platón nedokázal přijmout, že někdo takový jako Sókratés, může být považován za člověka, který škodí obci. V roce 399 př. Kr. byl Sókratés, jak jsem již zmínila, obžalován a uvězněn. Platón Sókratovo odsouzení nesl velmi těžce, protože byl přesvědčen o jeho nevině. Z tohoto důvodu Platón zanevřel na vládu lidu a začal se zaobírat vznikem ideálního státu, kterému by vládli filosofové. Ve svých dílech se často vrací k Sókratovi, zejména pak v dílech Obrana Sókratova, Kritón a Faidón.

Obrana Sókratova se zabývá soudem se Sókratem. Jedná se o spis, ve kterém je uvedena Sókratova obhajoba u soudu. „*Tuto obhajobu můžeme rozdělit na tři části. První řeč pronesl Sókratés po řečech žalobců před hlasováním o vině, druhou před hlasováním o trestu a třetí, když mu byl přisouzen trest smrti.*“³

V dialogu Kritón Sókratés odmítá návrhy přátel, kteří mu chtějí pomoci uprchnout z vězení. „*Sókratés si je vědom, že byl odsouzen nespravedlivě, ale odmítá závěr, že by se proto směl provedení rozsudku vyhnout. Obec mu*

---

³ NOVOTNÝ, F. *Obrana Sókratova*. str. 38

ukřivdila, ale ani mezi jednotlivými lidmi se nesmí křivda splácet křivdou, tím méně v poměru mezi jednotlivcem a obcí.“⁴

V dialogu Faidón je popsán poslední den Sokratova života a jeho smrt.

Po Sókratově smrti se Platón stahuje z veřejného dění a nachází smysl života v boji proti nespravedlnosti a poznání pravé pravdy a dobra. Z těchto důvodů tedy můžeme považovat vliv Sókrata na Platóna v prvních letech po Sókratově smrti za mnohem silnější, než kdyby Sókratés žil.

---

⁴ NOVOTNÝ, F. *Kritón*. str. 76

2. Platónova teorie výchovy

Na úvod této kapitoly je nutné vysvětlit si Platónův pojem dobrost neboli areté. Toto slovo můžeme chápat jako mravní ctnost nebo zdatnost. Platón se pojmem areté zabývá v různých spisech, zejména pak v dialogu **Protágoras**, dále v díle **Ústava**, kde vztahuje areté na stát nebo v díle **Menón**, kde se Thesalský vojevůdce Menón ptá Sókrata, zda je možné arété dosáhnout učením nebo cvičením a zda se člověku dostává od přirozenosti nebo jiným způsobem.

V průběhu let se Platónovo pojetí areté rozvíjí a vrcholu dosahuje v již zmíněné **Ústavě**, kde dochází k názoru, že pokud pochopíme areté, můžeme ji šířit dál. Arété je vlastně podstata dobra, díky kterému můžeme dosáhnout ve společnosti epistéme neboli vědění. Tyto dvě vlastnosti se doplňují. Pokud nedosáhneme vědění, nemůžeme dosáhnout pravého dobra.

Platón se nespokojuje jen s poznáním dobrosti osobnosti, ale zabývá se i jejím vznikem a tím, jak ji člověk nabývá. Rozděluje dobrost nejen na jednotlivce, ale i na stát. U jednotlivců můžeme rozlišit složky dané přirozeností neboli rodem, učením a výchovou. Složka přirozenosti obsahuje např. dobrou paměť, fyzickou zdatnost nebo bystré smysly. Do složky učení nebo výchovy pak můžeme zařadit různé řemeslné práce, různé druhy vědění např. filozofického nebo politického. Můžeme tedy říct, že Platón rozdělil areté na dvě složky – na přirozenost (fysis) a na výchovu (paideia). Paideia je slovo odvozené od dítěte, což znamená, že výchova by měla začít již u malých dětí. Platón uznává, že člověk musí mít určité přirozené vlohy, aby mohl dosáhnout dobrosti, ale stejně tak je nutná výchova, bez které by se jedinec nevyvíjel a zůstal by zakrnělý. Je ale nutno poznamenat, že Platónova teorie výchovy se nevztahovala pouze na období dětství a dospívání, ale že to byl dlouhodobý proces, který zasahoval i do dospělosti.

2.1 Dítě v Platónově teorii výchovy

V dnešní době považujeme dítě za již dokonalého tvora, který se dále vyvíjí, oproti tomu v antické době bylo dítě považováno za něco nedokonalého. Dokonalý byl pouze dospělý jedinec. Antické vzdělávání bychom mohli rozdělit na dva směry a to na spartánský model a na athénský model.

Spartánský model vzdělávání se zaměřuje na tělesnou stránku člověka. Sparta byla vojenský stát, kde muži žili odděleně od žen, a vládlo se v ní tvrdou rukou. Heslem Sparty bylo: „Zvítězit v boji a poslouchat“. Podle tohoto hesla byla také směřována výchova. Chlapci byli rodičům odebráni v sedmi letech a byli podrobeni výchově. Dbalo se na tělesnou zdatnost, zručnost v zacházení se zbraněmi a na celkovou brannou výchovu. Spartané dbali i na výchovu žen. Nebylo to ovšem z demokratických důvodů, ale pragmatických. Pouze zdatná a silná žena mohla rodit zdatné a silné děti – budoucí vojáky. Spartané se učili také číst a psát, ale jiná výuka (např. muzická) ve Spartě nebyla.

Na druhou stranu se rozvíjel i Athénský model výchovy, kdy Athéňané dbali na fyzickou zdatnost, gymnastiku, zručnost se zbraněmi, ale zároveň dbali i na rozvoj duše pomocí muzické výchovy. Výchova však byla pouze v rukou rodičů. Školy byly soukromé a chlapci byli vzděláváni dle ekonomické situace rodiny. Do sedmi let věku dětí je vychovávali rodiče popř. vzdělání otroci, tzv. paidagogové. V sedmi letech se vzdělání dívek a chlapců rozděluje. Zatímco dívky zůstávaly doma u rodičů, kde se zdokonalovaly v domácích pracích, hudbě a zpěvu, chlapci nastoupili do soukromých škol, kde se jim dostalo gramatické, matematické, tělesné a muzické výchovy. Jejich vzdělávání probíhalo do šestnáctého roku života. Poté mohli chlapci ze zámožných rodin nastoupit do gymnasií, kde trénovali fyzickou zdatnost na národní hry a pro vojenskou službu, kterou nastupovali v osmnácti letech. Kromě toho mohli poslouchat přednášky filosofů, sofistů a rétorů. Školy sofistů rozšířily své obory na politiku, geometrii, rétoriku, astronomii nebo vojenskou strategii. Ve školách rétorů se mohli učit umění řečnit před soudem nebo před shromážděním lidu. Toto

vyšší vzdělání bylo však určeno pouze zámožným mužům. Ženy na takové vzdělání neměly nárok.

Platón se ovšem zajímal o výchovu z důvodu vytvoření nového státu, který by byl veden filosofy. Ve své teorii potřeboval stát založit úplně od začátku a potřeboval si připravit nové občany. Toho mohl dosáhnout pouze výchovou, a to již od dětství.

Děti považoval za nevyspělé jedince, kteří se nechávají příliš unést svojí přirozeností a nutkáním k pohybové činnosti. Osobnost dítěte rozdělil do tří složek a to do složky tělesné, duševní a intelektuální.

Složka tělesná

Složka tělesná, jak jsem se již zmínila, je ovlivněna touhou po pohybu. Této touhy po pohybu, by se podle Platóna, mělo náležitě využít. Doporučuje proto pohybové aktivity v rámci tělesné výchovy, ale také odkazuje i na tanec, hru na hudební nástroje a zpěv. Tělesnou touhu po pohybu je třeba nadále rozvíjet i z toho důvodu, že ve zdravém těle je zdravý duch. Pokud je dítě zdravé a fyzicky odolné, i jeho duše se bude vyvíjet zdravě a bude jí umožněno správně růst.

Složka duševní

Složku duševní je možno u dětí pozorovat díky afektovanému chování. Dítě věci prožívá, když má radost, tak se směje, když je smutné pláče. Je nutné, aby dítě reagovalo od začátku správně. Proto je dobré, aby mu bylo předkládáno to, v čem chceme, aby bylo v dospělosti dobré. Platón totiž považuje rozum za věc dospělých. Dítě podle něj tedy nemůže být rozumné. Na druhou stranu je dítě schopno rozpoznat dobré od zlého ještě dříve, než si to uvědomuje rozumově. I z tohoto důvodu chtěl Platón upravit bájesloví. Toto téma řeší ve svém spisu Ústava: „...*Dále víš, že počátek je u každého díla to nejdůležitější, zejména když se jedná o něco mladého a útlého. Vždyť právě tehdy se nejlépe utváří a nabývá ráz, který bychom chtěli každému jednotlivému stvoření vetknout. Ovšemže. Máme potom za takového stavu dovolit, aby děti poslouchaly od náhodných lidí náhodně vzniklé báje a aby tak jejich mysli přijímaly představy většinou protikladné těm, které by*

*podle našeho názoru měly mít v dospělosti?...*⁵ Platón chce upravit bájesloví odstraněním děsivých postav, jako byli umrlci apod., a odstraněním chyb u bohů, protože ti mají být dokonalí. Bájesloví je ale na druhou stranu u Platóna vyzdvihováno, protože cvičí dětský rozum a duši.

Složka rozumová

Poslední složkou osobnosti dítěte, kterou Platón představuje, je složka rozumová. Jak jsem se již zmínila, Platón považuje za rozumné pouze dospělé jedince. Děti jsou ovlivnitelné, a proto by měly být pod neustálým dohledem. Měla by jim být představena autorita v podobě učitele – vychovatele, který bude neovlivnitelným bohatstvím rodiny. Výchova dítěte by neměla být příliš uvolněná, ale na druhou stranu by neměla být ani příliš tvrdá. Dítě jako takové má svoji duši a je třeba jej vychovávat, aby z něj byl plnohodnotný dospělý jedinec.

2.2 Smysl výchovy

Platón se zabýval smyslem výchovy pro dobro státu. Chtěl, aby lidé byli dobří a moudří občané. Platón se inspiroje spartánskou výchovou a to tak, že připouští potřebu vychovávat i dívky. Nezabýval se jen duševní stránkou výchovy, ale i tělesnou. Jak již bylo výše uvedeno, athénský model vzdělávání se skládal ze dvou částí a to z tělesné a muzické. Platón tyto dvě části prolíná ještě v důležitější celek. Velký vliv má podle něj muzická výchova, která utváří duši. Na druhou stranu uznává, že bez zdravé tělesné schránky nemůže být ani duše dobrou. Je si vědom toho, že zanedbání tělesné výchovy na úkor muzické může vést ke změkčilosti, ale také zanedbání muzické výchovy na úkor tělesné může vést k obhroublosti a nevzdělanosti. I podle těchto Platónových úvah můžeme proto rozdělit výchovu na muzickou a tělesnou.

---

⁵ PLATÓN, *Ústav.*, str. 107, 377b

2.2.1 Muzická výchova

Jak již víme, Platón dával přednost zahájení výuky u dětí právě muzickou výchovou. „...*Zda potom, Glaukóne, pravil jsem já, nemá výchova hudbou vůdčí postavení z tohoto důvodu, že se při ní rytmus a harmonie noří do hlubin duše nejvíce a daleko nejsilněji se duše dotýkají, neboť s sebou přinášejí soulad, a souladnou činí také duši tomu, kdo je vychováván správně, avšak právě opačnou, když tomu tak není?...*“⁶ Podle Platóna má harmonie hudby velký vliv na duši člověka. Jako je harmonická hudba, tak i duše je harmonická a když slyšíme kakofonii v hudbě, jsme schopni ji odhalit i v běžném životě. Platón se domnívá, že poznáním hudby je možné dosáhnout i poznání dobra. Hudba má totiž připravit půdu pro poznávání dobra.

Ve spise Ústava se Platón zabývá i tím, jak by hudba měla znít. Vystupuje proti moderní hudbě a nabádá k navrácení se k jednoduchému hudebnímu stylu. Tvrdí, že stačí lyra nebo kithara. Zabývá se také skladbou hudby a jejími částmi. „*Docela jistě, pravil jsem tu já, bys mohl aspoň říci, že píseň se skládá ze tří věcí: slova, harmonie a rytmu.*“⁷ Hudba by se měla vyvarovat změkčilosti, opilosti a naříkavosti. To jsou totiž vlastnosti, které nejsou žádoucí. Je důležité, aby byla hudba neměnná. To by totiž mohlo ovlivnit výchovu. Díky hudbě je možné vychovat dobrý vkus člověka a člověk s dobrým vkusem má blízko k dobrosti duše.

Do muzické výchovy spadá i bájesloví, ale to je třeba upravit tak, aby bylo vzorem pravé ctnosti a moudrosti, aby bohové v něm byli dobří a nedělali chyby a aby hrdinové nebyli pyšní, ale aby byli pokorní. Bez úpravy bájí podle Platóna není výchovná složka muzické výchovy úplná.

V dnešním školství se také zařazuje do výuky hudební výchova a to zejména na základních školách. Hudební výchova patří mezi hodiny, při kterých si děti odpočinou od náročnějšího učiva, ale zároveň rozvíjí jejich hudební citění. Některé školy jsou přímo hudebně zaměřené jako např. konzervatoře, na které docházejí hudebně nadané děti, vybrané v přijímacím řízení.

---

⁶ PLATÓN, *Ústav.*, str. 146, 401d

⁷ PLATÓN, *Ústava*. str. 140, 398d

2.2.2 Tělesná a branná výchova

„Vedle múzického vzdělání se mladí lidé dále mají vzdělávat gymnasticky. Ano, proč ne? Je ovšem nezbytné, aby i v tomto se vzdělávali důsledně od dětství po celý život. Vše se má podle mého mínění nějak takto, ale přemýšlej o tom sám: mně se nezdá, že by tělo, ať je jakkoli dobré, dělalo jen svou dokonalostí dobrou i duši, nýbrž že je to naopak – dobrá duše dělá svou dokonalostí co možná nejlepší tělo.“⁸

Tělesná výchova je pokládána na stejnou úroveň jako muzická výchova. Je třeba se jí věnovat již od raného dětství. Ve spise Zákony se Platón zmiňuje, že tělesná výchova dítěte by měla začít ještě před jeho narozením. *„Ath. Tedy nejvíce námah je potřebí tehdy, když se tělům dostává nejvíce potravy. Klein. Cože, hoste? Uložíme snad nejvíce námah novorozeňatům a nejmladším dětem? Ath. Nikoli, nýbrž ještě dříve dětem živeným v útrokách jejich matek. Klein. Jak to míníš, drahý příteli? Snad myslíš zárodkům? Ath. Ano. A není nic divného, že vy neznáte tělocvik příslušný dětem na tomto stupni vývoje; já bych vám jej chtěl objasnit, ačkoli je podivný. Klein. Ovšemže ano. Ath. Nuže takovou věc je možno spíše pochopit u nás, protože tam se hrají jisté hry větší měrou, nežli je třeba; u nás totiž netoliko děti, nýbrž i někteří starší lidé chovají ptáky, a to k vespolným bojům. O cvičných námáhách takových zvířat jedněch proti druhým se naprosto nedomnívají, že jsou dostatečné, o těch, při kterých cvičením podněcují jejich bojovnost. Kromě těch totiž každý bere ptáky k sobě, menší do rukou, větší pod paždí, a chodí s nimi hodně mnoho stadií na procházku pro udržování dobrého stavu ne svého vlastního těla, nýbrž těla těchto zvířat. Tím ukazují aspoň tolik každému, kdo dovede pochopit, že všem tělům prospívá, jsou-li bez únavy pohybována všelikými otřesy a pohyby, i těmi, které jsou prováděny od nich samých, nebo i když se těla nosí na nosítkách nebo vozí na moři nebo na koních, nebo ať jsou jakkoli pohybována jinými silami; tím zmáhají výživné složky pokrmů a nápojů a jsou s to, aby nám dávala zdraví, krásu a k tomu i sílu.“⁹* Z tohoto úryvku můžeme usoudit, že matka by měla chodit na delší procházky a provádět

⁸ PLATÓN, *Ústava*. str. 149, 403c,d

⁹ PLATÓN, *Zákony*. str. 172, 789 a,b,c

různá jednoduchá cvičení. Součástí života starověkého Řecka bylo pořádání národních slavností, při kterých se ukazovala atletická zdatnost. U Řeků bychom mohli mluvit o lásce k vítězství. Platón ovšem zastává názor, že větší cenu než vítězství v tělesné zdatnosti má vítězství v mravní oblasti. Tímto se velmi lišil od svých současníků.

K tělesné výchově můžeme zařadit jak gymnastiku, tak i brannou výchovu. Tělesná výchova se týkala i dívek. Zde si vzal příklad ze spartánského způsobu výchovy. Dívky se měly účastnit tělesné výchovy, aby byly silné matky a rodily zdravé a silné děti. Zajímavý je i Platónův názor, že ženy mohou zastávat stejné funkce jako muži. Nejedná se sice o všechny ženy, nemůžeme mluvit o demokracii ani emancipaci žen, ale jedná se o ženy, které k tomu mají předpoklady. Strážcem tedy může být i žena, která k tomu vrozené dispozice a která má tělesnou stavbu podobnou muži. Tento svůj názor dává znát ve spise Ústava, kde je na jednu stranu takový názor i zesměšňován: „*Snad by nám mnohé z toho, co se zde v této chvíli říká, připadalo proti ustáleným zvykům směšné, pokračoval jsem, má-li se to dít podle tohoto výkladu. Ano, jistě, pravil jsem. Já na to: A co se ti z toho jeví nejsměšnějším? Určitě pohled na to, jak ženy cvičí nahé na cvičišťích spolu s muži – a to nejen mladé, ale také už i starší, právě tak, jako když vidíš starce v gymnasiích, svraštělé a nijak příjemné na pohled, jak se přece jen rádi věnují svým cvičením? Při Diovi! zvolal. Tohle by opravdu vypadalo směšně, alespoň v dnešní době.*“¹⁰ I přes toto „zesměšňování“ Platón trvá na stejné výchově jak u mužů, tak i u žen, které jsou od přirozenosti nadané.

V dnešních školách je tělesná výchova mnohem omezenější než za dob antiky. Na školách je zachována tělesná výchova, ale již jen několik hodin týdně a to podle typu školy. Některé školy nebo třídy se zaměřují na tělesnou výchovu více – jsou to tzv. sportovní školy nebo sportovní třídy.

---

¹⁰ PLATÓN, *Ústava*. str. 222, 452b

2.3 Organizace výchovy

Organizací výchovy se Platón zabývá především v díle *Zákony*. „*Ath. Je tedy třeba stanovit, že se svobodní občané mají učit z každé nauky tolik, kolik se v Egyptě učí široké vrstvy dětí zároveň s čtením a psaním.*“¹¹ Jak již bylo uvedeno, Platón považuje za nutné dbát na výchovu občanů již od raného dětství.

Období od narození do tří let věku dítěte

Platón uvádí, že úplně první výchova začíná v rodině. Dítě by mělo být vychováváno doma do svých tří let a to buď paidagogem, chůvou nebo rodiči. „*Ath. Vezměme tedy tento jakoby základní poznatek k obojímu, že chování a hýbání těla i duše malých dětí, prováděné co nejvíce po celou noc i po celý den, je prospěšné všem dětem, zvláště však nejmladším, a aby žily tak – kdyby to bylo možné-, jako by pluly na lodi; takto však je třeba to dělat s novorozenci dětmi, aspoň co nejpodobněji tomuto. Že tomu tak jest, je třeba usuzovat již z toho, že to ze zkušenosti přijaly a jakožto užitečnou věc poznaly i pěstounky malých dětí i ženy provozující léčení korybantských záchvatů. Kdykoli totiž matky chtějí uspat děti, které nemohou usnout, nedávají jim užívat klid, nýbrž naopak pohyb, stále jimi na loktech otřásajíce, a ne ticho, nýbrž nějaký zpěv a docela jako by děti okouzlovaly – právě tak jako kněžka, která kouzlem působí na stavy bakchického vytržení – užívajíce toho známého léčení pohybem spolu s tancem a zpěvem.*“¹² Z citátu vyplývá, že na vývoj dítěte, jak tělesný, tak duševní, má velký vliv právě pohyb a muzické umění – v tomto případě právě zpěv. „*Ath. Což tedy kdyby se někdo po tři léta všemi prostředky pokoušel, aby vychovávané dítě pociťovalo jak možnost nejméně bolesti a strachů a všeliké strážně, nemyslíme, že by po tu dobu dělal duši chovancovu klidnější a jasnější?*“¹³ Na každé dítě by tedy mělo být

¹¹ PLATÓN, *Zákony*. str. 203, 819 b

¹² PLATÓN, *Zákony*. str. 173 – 174, 789 e

¹³ PLATÓN, *Zákony*. str. 175, 792 b

působeno pozitivně. Vychovatelé by se měli vyvarovat strašení dětí a vést je ke klidu duše. Malé děti do tří let by se neměly trestat a měla by jim být ponechána jakási volnost ducha.

Období předškolní výchovy

Po dosažení věku tří let by měly děti přejít do jakéhosi typu předškolního zařízení, kde by jim byly vštěpovány základní dovednosti a návyky. „...*Avšak povaze tříleté, čtyřleté, pětileté a ještě i šestileté duše bylo by potřeba her a bujnost se má již krotit trestáním, ne potupným, nýbrž jako jsme navrhovali při otrocích, že trestající nemají příkořím vzbuzovat v trestaných hněv, ani zase necháváním bez trestu bujnost, právě totéž je třeba dělat při svobodných. Hry mají děti tohoto věku jaksi dány přírodou a přímo samy je vynalézají, když se sejdou. Scházeti se mají do obvodních svatyní všechny děti, které jsou již v tomto věku, od tří do šesti let, všechny děti příslušníků téhož obvodu společně do téže svatyně; chůvy ještě mají pečovat o slušné chování dětí v tomto věku a dávat pozor na jejich nevázanost,...*“¹⁴ Tuto obvodní svatyni můžeme přirovnat k dnešní mateřské škole. Takové zařízení by měly děti navštěvovat do šesti let věku a poté nastoupit na povinnou školní docházku.

Toto pojetí předškolní výchovy můžeme porovnat s dnešní mateřskou školou. Děti navštěvují mateřské školy od tří do šesti let. Mateřské školy můžeme rozdělit na soukromé a státní. V soukromých mateřských školách bývají často děti více vedeny k těm dovednostem, pro které mají větší předpoklady. Státní mateřské školy jsou bohužel často přeplněny a učitelé nemají tolik možností a prostoru rozvíjet dovednosti jednotlivých dětí.

Období povinné školní docházky

„*Když je chlapci a děvčeti šest let, buďte již obojí rozdělení podle pohlaví: chlapci buďte ve společnosti s chlapci a právě tak dívky mezi sebou. Avšak obojí se musí obracet k učení, hoši k učitelům jízdy na koni, střelení z luku, metání oštěpy a prakovnictví – a také dívky, jestliže s tím souhlasí, a to až do naučení – a co nejvíce k užívání zbraní.*“¹⁵ V období

¹⁴ PLATÓN, *Zákony*. str. 177, 793 e

¹⁵ PLATÓN, *Zákony*. str. 177 – 178, 794 c,d

mezi sedmým a devátým rokem si mají děti přisvojit základy tělesné a muzické výchovy a základy branné výchovy, která se vztahuje jak na chlapce, tak i na dívky. Tomuto základnímu vzdělání by se měly věnovat všechny děti svobodných občanů. Vzdělání se nevztahuje na otroky.

Dnešní zahájení povinné školní docházky začíná dosažením šesti let dítěte. Třídy jsou smíšené, to znamená, že nedochází jako u Platóna k rozdělení tříd podle pohlaví dětí. Branná výchova již v osnovách není zařazena narozdíl od tělesné a muzické (hudební), které v osnovách základních škol zůstaly.

Období puberty

Dalším úsekem by se dala nazvat výchova strážců a vládců. Ta začíná desátým rokem dítěte. Do třinácti let se zaměřuje na rozvoj literární, tedy na čtení a psaní. Dětem jsou předkládány schválené texty, díky kterým si mají rozvíjet rozum a které neuškodí jejich duši. „*Tedy písmem je třeba se zabývat až potud, aby žák byl schopen psát a číst; avšak aby to ti, jejichž přirozená způsobilost v stanovených letech neuzrála, přivedli k dokonalosti v rychlosti nebo kráse, ten požadavek je třeba nechat stranou.*“¹⁶ Od třinácti do šestnácti let se věnuje pozornost hudbě a zpěvu. „*...kdežto začínat s lyrou mají třináctiletí a setrvat v tom učení další tři léta. Nic více ani méně; a nebudiž dovoleno otci ani dítěti samému, ať má k učení chuť, nebo odpor, věnovat těmto naukám více nebo méně času, což by bylo protizákonné; kdo by neposlouchal, budiž zbaven poct určených školním dětem...*“¹⁷ Z uvedeného je zřejmé, že možnost vzdělání se má považovat za poctu a že má být daná ze zákona. V případě protivení se zákonu má být možné žáka vyloučit. V takovém případě se dítě ocitne na vzdělávací úrovni otroků.

Dnešní děti se začínají učit číst a psát již od první třídy. Na druhém stupni základních škol své již nabyté znalosti dále zdokonalují a rozvíjejí si mateřský jazyk. Zaměřují se na větnou stavbu a slohová cvičení. Co se týká hudební výchovy, ta je na druhém stupni základní školy již mírně

---

¹⁶ PLATÓN, *Zákony*. str. 194, 810 b

¹⁷ PLATÓN, *Zákony*. str. 194, 810 a

potlačována a osnovy se zabývají především historií hudby, kdy se děti učí především o hudebních skladatelích.

Období dospívání

Posledním úsekem výchovy je období od šestnácti do osmnácti let. Zde se zaměřuje pozornost na prohloubení matematických znalostí a na astronomii. Povinná školní docházka má být ukončena v osmnácti letech.

Dnešní povinná školní docházka je ukončena v patnácti letech, kdy se děti rozhodují, kterému zaměření se budou dále věnovat a s tím souvisí i jejich následný výběr střední školy nebo odborného učiliště. V období od šestnácti do osmnácti let již dnešní mládež studuje na některém z typů škol středoškolského nebo odborného vzdělávání.

Další vzdělávání

V osmnácti letech nastupují mladí muži Platónova období na povinnou vojenskou službu, která trvá dva roky. Po jejím ukončení se mladí muži, kteří nevynikali v rozumových oblastech, stávají vojáky z povolání. Ti, kteří mají předpoklady pro vedení státu, se dále vzdělávají až do svých třiceti pěti let. V tomto období se hlouběji zaměřují na rozvoj filozofie, matematiky, astrologie a dalších věd. Po ukončení vyššího vzdělání nastupují jako vysocí státní úředníci, kde mohou setrvat do padesáti let.

Jak můžeme porovnat, i Platón se zabýval dalším vzděláváním. Dnes je zcela běžné celoživotní vzdělávání, a to jak u mužů, tak i u žen. Dnešní celoživotní vzdělávání navíc nekončí dosažením pětatřiceti let, nýbrž je možné, a v současnosti téměř i nutné, studovat až do konce aktivního života.

Takto tedy můžeme rozčlenit organizaci výchovy. Jak je vidno, výchova dle Platóna se netýká pouze dětí a mládeže, ale jsou do ní začlenění i dospělí muži. Vyšší vzdělání se již netýká žen. Je nutné podotknout, že Platón považoval za nutné, aby nad výchovou bděl jeden člověk, a to muž starší padesáti let, který by měl být volen úředníky. V dnešní době bychom takového muže mohli označit za rektora nebo případně i ministra školství.

2.4 Vychovatelé

Nyní si položíme otázku, jak by měl vypadat správný vychovatel, popř. kdo by měl být správným vychovatelem. Opět se vraťme k dílu Ústava. Zde je obec považována za jakýsi „výchovní ústav“. Vychovávat by měli lidé moudří a vzdělaní. Když se podíváme zpět na organizaci výchovy, je patrné, že za takovéto moudré a vzdělané lidi bychom mohli považovat politiky a státní úředníky, kteří prošli vyšším vzděláváním. Jedině oni by měli být schopni dostatečně předávat své vědomosti a zkušenosti mladým lidem. Za jediného pravého politika považuje Platón Sókrata. Jeho přístup k mladým lidem toužícím po poznání je rozdílný se sofisty. Je to právě Sókratés, který se snaží, aby se mladí více zapojovali, aby uvažovali a vedli rozhovory na různá témata. Platón trvá na tom, že Sókratés je přímý člověk, který nemá zapotřebí se někomu podbízet a líbit. Z tohoto tedy můžeme vyvodit, že pravými politiky a tudíž i pravými vychovateli, mohou být, dle Platóna, pouze vládcí – filosofové. K tomuto se váže i rozdělení politiků. Platón politiky dělí na zákonodárce a soudce. Pokud jsou dobře ustanoveny zákony a lidé jsou správně vychováni, není třeba soudce a trestů.

Postavením učitelů se Platón zabývá ve spise Zákony. *„V těchto všech budovách mají bydlet učitelé všech jednotlivých nauk, získání za mzdu, a to cizinci; ti mají vyučovat žáky všem naukám, které se týkají války i které se vztahují k hudbě, ale ne tak, že by chodil do školy jen ten, u koho by si to jeho otec přál, a u koho by si nepřál, ten že by zůstával bez vzdělání, nýbrž vzděláván má být povinně pokud možno každý bez výjimky, podle zásady, že děti patří více obci než rodičům.“*¹⁸

Takto tedy můžeme shrnout osobnost vychovatele - filozof, který je politikem. Vzdělaný muž - cizinec mezi pětatřiceti a padesáti lety.

Dnešní pedagog již musí mít specifické vzdělání, které je upraveno zákonem č. 563/2004 Sb., v platném znění, a je rozděleno podle typu školského zařízení, ve kterém má dotyčný pedagog působit. Dále je nutné, aby učitel splňoval: **„Předpoklady pro výkon funkce pedagogického**

---

¹⁸ PLATÓN, *Zákony*. str. 188, 803 d

pracovníka:

(1) Pedagogickým pracovníkem může být ten, kdo splňuje tyto předpoklady:

a) je plně způsobilý k právním úkonům,

b) má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává,

c) je bezúhonný,

d) je zdravotně způsobilý a

e) prokázal znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak.

(2) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona považuje ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen

a) za úmyslný trestný čin, nebo

b) za trestný čin nedbalostní spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti pedagogického pracovníka, pokud se na něj nehledí, jako by nebyl odsouzen.

(3) Bezúhonnost prokazuje fyzická osoba před vznikem pracovněprávního vztahu předložením výpisu z evidence Rejstříku trestů; výpis nesmí být starší než 3 měsíce.

(4) V průběhu trvání pracovněprávního vztahu je pedagogický pracovník povinen předložit řediteli školy nebo řediteli zařízení sociální péče výpis z evidence Rejstříku trestů, pokud byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jímž by mohl pozbýt předpoklad bezúhonnosti.

(5) Posuzování předpokladu podle odstavce 1 písm. d) se řídí zvláštním

právním předpisem. 3)

(6) Uznávání odborné kvalifikace a splnění předpokladu bezúhonnosti a zdravotní způsobilosti u státních příslušníků členských států Evropské unie, případně jejich rodinných příslušníků, a státních příslušníků ostatních států, kteří jsou v členském nebo jiném státě oprávněni konat přímou pedagogickou činnost, se řídí zvláštními právními předpisy 4).“¹⁹

Platón považoval za pravé vychovatele také vládce – filozofy. Vzhledem k tomu, že dnešní politici nejsou ani filozofové a často nejsou ani odborníci v oboru, jenž řídí, můžeme za vychovatele v Platónově podobě považovat pouze pedagogy s ukončeným pedagogickým vzděláním.

2.5. Společnost a výchova

Platón pokládal vliv společnosti za velmi důležitý. Sám si tuto skutečnost uvědomoval díky obžalobě a následnému rozsudku smrti nad Sókratem. Společnost v tomto případě hrála velkou roli. Byla to právě společnost, která Sókrata obvinila, že kazí mládež a nevychovává ji. Na rozdíl od toho Platón velmi často naráží právě na to, že Sókratés je jediným pravým učitelem. Ve spise Ústava Platón kritizuje vliv společnosti na jedince. Zejména pak vliv různých shromáždění na mladého jedince. Na druhou stranu Platón uznává, že společnost si uvědomuje svůj vliv na jednotlivce a proto se snaží vytvářet obraz spravedlnosti a zákonitosti. Společnost je v tomto slova smyslu chápána jako obec a ne jako společnost, jak ji chápeme nyní. Celkově ovšem Platón do své teorie výchovy společnost nezahrnuje. Považuje ji za nutné zlo. Nesouhlasí s jejím vlivem na jednotlivce a tvrdí, že ruší individuální výchovu.

V tomto bodě jsou Platónovy myšlenky dle mého názoru velmi aktuální. I nyní můžeme pozorovat velký vliv společnosti na výchovu. Do tohoto vlivu můžeme zařadit i masmédiá jako např. rozhlas, televizi, internet,

---

¹⁹ § 3 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích, v platném znění

noviny apod. Tento vliv je natolik veliký, že na mnohých školách jsou zařazeny do osnov občanské výchovy i témata o masmediích a také rady jak rozlišovat informace z nich získané.

3. Dnešní pohled na výchovu

Nyní bych se ráda zaměřila na srovnání Platónovy teorie výchovy s dnešní výchovou. V první části jsme si rozebrali Platónův pohled na výchovu dítěte, zaměřili jsme se na osobnost dítěte a na jednotlivé časové rozložení výchovy. Nyní se podívejme na dnešní pojetí dítěte a na současnou výchovu, zda v ní zůstaly nějaké prvky, které můžeme pozorovat i u Platóna a zda jeho teorie výchovy je v moderním světě stále aktuální.

3.1 Dítě v dnešním světě

Jak jsem již výše uvedla, dítě bylo v Platónově době považováno za nedokonalého jedince, kterého je třeba včlenit do společnosti dospělých. V dnešní době je dítě vnímáno zcela z jiného pohledu.

Podle zákona č. 104/1991 Sb., úmluva o právech dítěte, v platném znění, „*se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, který se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.*“²⁰ V této deklaraci jsou obsažena veškerá práva dítěte, která jsou dána zákonem státu. Dalo by se tedy říci, že dítě je již od narození součástí státního systému.

Mezi nejdůležitější práva dítěte můžeme zahrnout právo na život dítěte, právo na rozvoj dítěte, právo na jméno dítěte, právo na státní příslušnost, právo znát své rodiče a právo na péči o dítě, atd. Již nyní je vidět, jak velmi se liší pohled na dítě v dnešním postmoderním světě oproti starověku, tedy za života Platóna. V době, kdy Platón sestavoval svou teorii výchovy, neměly děti žádná práva, která by byla zaručena státem. Dokonce otec měl možnost rozhodnout i o tom, zda si dítě ponechá, nebo zda bude odloženo. V dnešním světě je dítě považováno za individualitu, jež je třeba dále rozvíjet.

---

²⁰ Zákon č. 104/1991 Sb., úmluva o právech dítěte, v platném znění

3.2 Vzdělávací systém v České republice

Nyní si porovnejme vzdělávací systém v České republice s Platónovou teorií výchovy. Vzdělávací systém tak, jak jej známe, je výsledkem dlouhého vývoje.

Školství se u nás rozvíjelo již od preindustriálních dob, kdy byly zakládány školy pro privilegované skupiny. V dobách vlády Karla IV. existovaly latinské školy zřizované při farnostech a kláštorech, dále školy partikulární, které vznikaly sloučením cechovních a kupeckých škol, a později školy triviální a školy městské. Všechny tyto školy vychovávaly v náboženském duchu a prohlubovaly kontakt se světem. V 18. století v Rakouské monarchii došlo k zásadním školským reformám a škola nabyla celostátního významu. V roce 1774 zavedla císařovna Marie Terezie Všeobecným školním řádem povinnou školní docházku pro děti od 6 do 12 let. Tento počín můžeme označit za jeden z nejvýznamnějších základů dnešního školství.

Za první Československé republiky (dále jen ČSR) bylo zřízeno Ministerstvo školství a národní osvěty. Vzdělání během tohoto období bylo na velmi vysoké úrovni. Dokonce byla ČSR zařazena mezi prvních 12 zemí Evropy, co se vzdělanosti obyvatel týče.

„Bezplatné základní vzdělání, které je povinné, ustanovila jako jedno z lidských práv v roce 1948 Všeobecná deklarace lidských práv (článek 26).“²¹ Na konci 40. let 20. stol. i školství zasáhl vliv vládnoucí komunistické strany. Vymezením cílů, obsahu a prostředků vzdělávání byla upravena struktura školství v souladu s komunistickou ideologií.

Po roce 1989 se školství zbavuje vlivu sovětského režimu a začínají se objevovat nové výukové metody a prostředky převzaté ze zahraničí, které se projevují v dnešním školství jako např. vypracovávání projektů nebo peer programy, díky kterým starší vybraní žáci dávají příklad mladším v různých sociálních situacích. *„V současné době upravuje povinnou školní docházku v České republice zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen Školský*

---

²¹ http://cs.wikipedia.org/wiki/Povinn%C3%A1_%C5%A1koln%C3%AD_doch%C3%A1zka

*zákon), v platném znění Tento zákon vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání.*²²

3.2.1 Předškolní vzdělávání

Mezi předškolní vzdělávací instituce zařazujeme jesle a mateřskou školu. V České republice je jeslí poměrně málo a to i přes tzv. barcelonská kritéria, jež se snažila prosadit Evropská unie a jejichž podstatou je to, že by ve státních jeslích mělo být místo alespoň pro třicet procent dětí do tří let věku. Momentálně jsou státní jesle schopny pokrýt pouze jedno procento dětí do tří let. Fungují také soukromé jesle, ale ty jsou často velmi drahé a pro většinu rodin nedostupné.

Nástup do mateřské školy je od 3let dítěte a docházka trvá do 6let. *„Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Předškolní vzdělávání má smysluplně obohacovat denní program dítěte v průběhu jeho předškolních let a poskytovat dítěti odbornou péči. Mělo by usilovat, aby první vzdělávací krůčky dítěte byly stavěny na promyšleném, odborně podepřeném a lidsky i společensky hodnotném základě, a aby čas prožitý v mateřské škole byl pro dítě radostí, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých a spolehlivých základů do života i vzdělávání.*

*Předškolní vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu. Jeho úkolem je proto rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, jeho osobní spokojenost a pohodu, napomáhat mu v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznávání a učení, stejně tak i učit dítě žít ve společnosti ostatních a přibližovat mu normy a hodnoty touto společností uznávané.*²³

V mateřské škole se dítě učí základním návykům a také je to pro ně příprava na vstup do základní školy. Děti se tak učí sociální interakci mezi

---

²² http://cs.wikipedia.org/wiki/Povinn%C3%A1_%C5%A1koln%C3%AD_doch%C3%A1zka

²³ *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. str. 5*

ostatními dětmi. V mateřské škole se děti učí říkanky, písničky, cvičí motoriku pomocí různých skládaček a omalovánek. Trénuje se jejich paměť, intelektuální schopnosti a dovednosti. Rodiče i učitelé mateřských škol tak mohou posoudit jejich intelektuální a výchovnou úroveň ještě před příchodem na první stupeň základní školy.

Pokud se podíváme na rozdělení Platónovy výchovy, dochází zde ke shodě. Platón chtěl, aby se výchova dětí do tří let věku zastávala v rodině, popř. aby ji vykonával tzv. paidagog. Poté mají nastoupit do předškolního zařízení, kde budou do svých šesti let.

3.2.2 Primární vzdělání

Základní vzdělání můžeme rozdělit na první a druhý stupeň základních škol.

První stupeň základní školy, tj. od 1. do 5. třídy, můžeme označit za primární vzdělávání. Na prvním stupni jsou děti od šesti do desíti let. Učí se základní matematiku, český jazyk, vlastivědu. Tělesná výchova je na prvním stupni povinná. *„Základní vzdělávání na 1. stupni usnadňuje svým pojetím přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání. Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami). Vzdělávání svým činnostním a praktickým charakterem a uplatněním odpovídajících metod motivuje žáky k dalšímu učení, vede je k učební aktivitě a k poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodnou cestu řešení problémů.“²⁴*

Na druhý stupeň základní školy, tj. od 6. do 9. třídy, nastupují děti po desátém roce života a ukončí jej v patnácti letech. Výuka na druhém stupni základní školy se odvíjí od osnov stanovených Ministerstvem školství,

---

²⁴Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. část C str. 4

mládeže a tělovýchovy České republiky. „*Základní vzdělávání na 2. stupni pomáhá žákům získat vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožní samostatné učení a utváření takových hodnot a postojů, které vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, k zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana našeho státu i Evropské unie. Pojetí základního vzdělávání na 2. stupni je budováno na širokém rozvoji zájmů žáků, na vyšších učebních možnostech žáků a na provázanosti vzdělávání a života školy se životem mimo školu. To umožňuje využít náročnější metody práce i nové zdroje a způsoby poznávání, zadávat komplexnější a dlouhodobější úkoly či projekty a přenášet na žáky větší odpovědnost ve vzdělávání i v organizaci života školy.*“²⁵ Na druhém stupni se dále rozvíjejí vědomosti nabyté na prvním stupni a dále se prohlubují. Rozvíjí se samostatné myšlení žáků a dbá na celkový rozvoj osobnosti.

V porovnání s Platónovou teorií výchovy je vidět podobnost ve věkovém rozdělení výchovy. Platón určuje šestý rok dítěte pro zahájení povinné školní docházky jako ideální. Děti se mají naučit základní počty a psaní, absolvovat základy muzické výchovy a mají mít povinnou tělesnou výchovu. Platón ale rozděluje období na více částí než náš systém a základní docházku ukončuje až v osmnáctém roce. Primární systém v České republice ukončuje povinnou školní docházku v patnácti letech.

3.2.3 Sekundární vzdělávání

Pro pokračování v dalším stupni vzdělávání je potřeba mít ukončenou povinnou školní docházku. Sekundární vzdělávání můžeme rozdělit na odborné školy, střední odborná učiliště, střední odborné školy, střední školy, gymnázia a konzervatoře. Docházka do těchto škol se liší podle zvoleného typu v rozmezí od 2 až 4 let.

Na středním odborném učilišti se učí odborné předměty dle zvoleného oboru. Obory zakončené výučním listem můžeme rozdělit podle rámcového vzdělávacího programu na dvě části a to na obory s výučním listem

---

²⁵ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. část C str. 4*

kategorie E (služby a potravinářství) a obory s výučním listem kategorie H (řemeslo a průmysl). Každý obor má samostatný rámcový vzdělávací program. Střední odborná škola funguje na stejné bázi jako střední učiliště, je ovšem čtyřletá a ukončena maturitní zkouškou z daného oboru.

Střední odborné školy a střední školy mají absolventa připravit především na praxi ve zvoleném oboru. Příprava na další studium není základním úkolem osnov středních odborných škol a středních škol.

Gymnázia jsou povětšinou zaměřena všeobecně, humanitně nebo matematicky. Základní doba docházky je čtyři roky.

V soustavě škol jsou vedena i víceletá gymnázia, a to buď šestiletá (nástup po ukončení 7. třídy základní školy), nebo osmiletá (nástup po ukončení 5. třídy základní školy). Jedná se o teoretické vzdělávání a přípravu pro předpokládané studium vysoké školy.

Platón má základní vzdělání ukončeno až v osmnácti letech, přitom od šestnácti let se prohlubuje znalost matematiky a astronomie. Podobnost se současným systémem školství je v prohlubování znalostí v oblasti matematiky a to hlavně v porovnání s gymnázií, kde se matematika a také ostatní předměty probírají do hloubky a podrobností. Poté následovala dvouletá vojenská služba pro muže, která byla od roku 2005 v naší republice zrušena. Přistoupilo se k profesionalizaci armády.

3.2.4 Terciární vzdělání

Mezi terciární vzdělávací programy zařazujeme vyšší odborné školy a vysoké školy.

Po absolvování vyšší odborné školy studenti získávají titul DiS. Toto studium prohlubuje dosavadní odborné znalosti získané v zařízeních sekundárního vzdělávání.

Vysokoškolské studium bychom mohli rozdělit podle stupně studia na bakalářské, magisterské a doktorandské programy. Bakalářské studium trvá standardně tři roky a výsledným titulem je Bc. Magisterské studium trvá

minimálně dva roky v závislosti na zvoleném studijním oboru. Výsledným titulem je např. Mgr., nebo Ing.

Po dosažení titulu v magisterském studijním programu je možné pokračovat ve vzdělávání některým z doktorandských programů a získat tak titul Ph.D. Standardní doba doktorandského studia je tři roky v závislosti na daném studijním programu. Studenti těchto programů, tzv. doktorandi, musejí v rámci svého studia sami působit jako pomocná pedagogická síla. Vysokoškolské studium prohlubuje jak teoretické, tak i praktické znalosti získané předchozím vzděláváním.

Vysoké školy v České republice se řídí zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, v platném znění (dále jen zákon o vysokých školách). V §1 zákona o vysokých školách je shrnut princip vysokého školství. „*Vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti tím, že:*

- a) uchovávají a rozhojňují dosažené poznání a podle svého typu a zaměření pěstují činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost,*
- b) umožňují v souladu s demokratickými principy přístup k vysokoškolskému vzdělání, získání odpovídající profesní kvalifikace a přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti,*
- c) poskytují další formy vzdělávání a umožňují získávat, rozšiřovat, prohlubovat nebo obnovovat znalosti z různých oblastí poznání a kultury a podílejí se tak na celoživotním vzdělávání,*
- d) hrají aktivní roli ve veřejné diskusi o společenských a etických otázkách, při pěstování kulturní rozmanitosti a vzájemného porozumění, při utváření občanské společnosti a přípravě mladých lidí pro život v ní,*
- e) přispívají k rozvoji na národní a regionální úrovni a spolupracují s různými stupni státní správy a samosprávy, s podnikovou a kulturní sférou,*

- f) *rozvíjejí mezinárodní a zvláště evropskou spolupráci jako podstatný rozměr svých činností, podporují společné projekty s obdobnými institucemi v zahraničí, vzájemné uznávání studia a diplomů, výměnu akademických pracovníků a studentů.* ²⁶

Platón navazuje po vojenské službě na další vzdělávání a to až do pětatřiceti let. Muži, kteří jsou nadaní, se dále vzdělávají, aby mohli vést obec a stali se dobrými státními úředníky. Jak je vidět, část Platónovy teorie výchovy se nám uchovala i v dnešním systému vzdělávání. Minimálně do něj můžeme zahrnout první část jeho teorie výchovy a věkové rozdělení a přípravu na budoucí povolání ve vlivnější sféře pracovního trhu.

3.2.5 Celoživotní vzdělávání

Celoživotní vzdělávání je proces získávání a rozvoje vědomostí, intelektových schopností a praktických dovedností a to i nad rámec počátečního vzdělání. Rozsah celoživotního vzdělávání je patrný již z jeho názvu. Můžeme do něj zahrnout všechny druhy vzdělávání, tj. základní a střední vzdělání až po školu třetího věku nebo rekvalifikační kurzy. Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD) je celoživotní vzdělávání definováno takto: *„Celoživotní vzdělávání je koncepce, která se původně týkala pokračování v učení nad rámec prvotního vzdělání. Nyní označuje přístup k učení po dobu celého života, včetně školního vzdělávání. OECD definovala rámec pro celoživotní vzdělávání, který obsahuje čtyři prvky. Každý z nich má důsledky pro školní vzdělávání:*

- *Organizované učení musí být systematické a vzájemně propojené. Školní vzdělávání proto musí být napojeno na učení v dalších fázích života.*
- *Student musí být středem procesu učení. To je zvlášť náročný požadavek u povinného vzdělání.*

---

²⁶ § 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, v platném znění

- *Musí se klást důraz na motivaci k učení – další náročný požadavek pro prvotní vzdělávání, ze kterého mnozí končí zklamání.*
- *Musí se oceňovat širší cíle vzdělávání, spíše než soustředění jen na ekonomické nebo účelové cíle.*“²⁷

Jak již bylo uvedeno, Platón navrhl koncepci vzdělávání do pětatřiceti let. S dalším vzděláváním již nepočítal. Předpokládal, že muži již budou připraveni pro vykonávání vrcholných pozic ve státní správě. Proto zde žádnou podobnost neshledávám, nicméně v současné době je dle mého názoru koncepce celoživotního vzdělávání nejzásadnější ze všech uvedených koncepcí, neboť díky každodennímu pokroku, zrychlování a inovování ve všech oborech pracovního trhu je neustálé vzdělávání a zdokonalování již nabytých znalostí více než potřebné, dalo by se říci, že je téměř nutné pro zachování vlastní konkurenceschopnosti na pracovním trhu. Platón ve své době o tak rychlých změnách ani neuvažoval.

3.3 Učitel

Osobnost učitele (nebo vychovatele, jak jej nazýval Platón) je velmi diskutovanou postavou pedagogiky nejen v současnosti, ale bylo tomu tak již ve starověku. Učitel byl a je základním činitelem ve vzdělávání budoucích generací. Již J. A. Komenský zdůrazňoval velký význam učitele ve výchově a „*přirovnal učitele ke slunci, neboť od něho vychází a na něm závisí celý život školy*“.²⁸ Učitel je každý, kdo podněcuje, podporuje a vede k učení jiného jedince, žáka či studenta. Také jedinec se však vede sám sebe k učení, podporuje a podněcuje svou učební činnost. Lze proto říci, že každý člověk je sám sobě svým vlastním učitelem. „*V minulosti učitelská profese vždy nebyla samostatným povoláním. Dlouhou dobu se učením zabývali rodiče, duchovní, řemeslní mistři. Změna nastala v průběhu 18. století v souvislosti se změnami stavovské společnosti, s rozvojem průmyslu a emancipačními snahami měšťanů a byla zavedena povinná školní docházka. Poté bylo třeba hledat učitele, kteří by byli schopni realizovat*

²⁷ <http://www.oecd.org/dataoecd/23/10/34979011.pdf> str. 4

²⁸ GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E., *Obecná pedagogika I.* str. 165

výuku ve školách. Vyučovat mohl jen učitel po absolvování odborné přípravy v tzv. preparandách.²⁹ Profese učitele je posláním. Učitel ve škole má žáky vést, řídit, motivovat a pozitivně na ně působit. Na učiteli do značné míry závisí realizace cílů a obsahu výchovy a vzdělávání, výběr metod výuky, jíž se žáci učí vědomostem, dovednostem, návykům a kompetencím. Dále se učitel podílí na utváření žákových postojů a je významným činitelem při jeho učení. Je nutné, aby učitel měl odborné znalosti, dovednosti, předpoklady a byl pro tuto profesi odborně vzdělán. Vzdělání učitelů pro jednotlivé kvalifikace je, jak již bylo výše uvedeno, specifikováno přímo v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, v platném znění.

Při současných změnách ve společnosti se setkáváme s pojmem kompetence učitele. V pedagogickém slovníku jsou kompetence učitele vymezeny jako „soubor profesních dovedností a dispozic, kterými má být vybaven učitel, aby mohl efektivně vykonávat své povolání.“³⁰ Z hlediska pedagogické praxe je třeba učinit žáky kompetentními kultivovat svou osobnost, být kompetentní např. v jazycích nebo v užívání informačních technologií. Žáci mají získat výukou takové kompetence, které předpokládají celou řadu dalších dovedností, jako je obratnost v jednání, trpělivost, odpovědnost či tolerance.

V Platónově podání je vychovatelem muž, který si dostatečně prohloubil své znalosti a dovednosti a který pochopil podstatu arété neboli dobroti. Tento člověk tedy musí být vzdělaný a spravedlivý občan, nejlépe filozof, který může předávat své znalosti dalším mladým lidem. Toto jeho podání je podobné s předpoklady pro práci dnešního učitele. Nejedná se již pouze o muže, ale stále musí být učitel spravedlivý a vzdělaný. Spravedlivý proto, aby se nedostal do situace, kdy některému ze žáků bude nadřizovat a vzdělaný proto, aby byl schopen předávat své poznatky a vědomosti svým žákům. Učitel musí mít taktéž autoritu, což je bohužel v dnešní době dosti diskutovaná otázka. Již Platón uznával, že učitel musí být autorita, protože žáci si mají učitele vážit.

---

²⁹ ŠTVERÁK, V. *Dějiny pedagogiky II.* str. 82

³⁰ PRŮCHA J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník.* str. 110

4. Závěr

Téma Aktuálnost Platónových myšlenek nabízelo nesčetně mnoho pohledů na různé životní případy, nicméně zúžením na jeho myšlenky a pohled na vzdělávání budoucích občanů mi dovolil více konkretizovat jednotlivé příklady a případy vzdělávání a ukázat na nich, jak se od sebe liší a zda jsou stále aktuální a platné i přesto, že mezi životem Platóna a současností uplynulo několik tisíciletí.

Platón a jeho dílo bylo ovlivněno především jeho dobrým rodinným zázemím a jeho spřátelením se se Sókratem. Sókratova nespravedlivá smrt byla největším impulsem pro Platóna a jeho díla. Chtělo by se snad i říci, že pokud by se tak nestalo, Platón by navždy zůstal ve stínu Sókrata, neboť by si z úcty k němu nedovolil překročit jeho stín.

Platónova teorie o správné výchově byla založena na, v jeho době, již praktikovaných způsobech výchovy, a to spartánské a athénské, z nichž si Platón ponechal jen to, co dle jeho názoru podporovalo v člověku jeho areté neboli jeho dobrost. Takový člověk měl být vychováván již od jeho zárodku v lůně matky a po jeho narození ještě usilovněji a propracovaněji v závislosti na jeho vzrůstajícím věku. Člověk se měl přestat vzdělávat až v době, kdy dospěl a jeho život směřoval buď k roli vojáka, nebo k roli vůdce, na kterou se však musel ještě zdokonalovat. Pokud člověk sám dosáhl vysoké vzdělanosti, měl se, pokud mu to stáří dovolilo, sám začít podílet na učení druhých a na rozpravách se studenty, aby se od něj mohli učit jeho moudru, pravdě a poznání.

Pokud se podíváme na systém vzdělávání v České republice, je zřejmé, že Platónem navržený způsob vzdělávání je do jisté míry téměř shodný. Současný systém obsahuje jak předškolní, základní, střední a vysoké vzdělávání, tak dokonce i vzdělání celoživotní, na které Platón ve svých myšlenkách ani nepoukazuje a nezabývá se jím. Dle mého názoru to v jeho době totiž nebylo nutné. Oproti tomu v současnosti je to více než potřebné z důvodu konkurenceschopnosti daného jedince na pracovním trhu.

Při pročitání Platónových spisů a při přípravě materiálů k této bakalářské práci jsem si velmi prohloubila poznatky nejen o pedagogické disciplíně, ale také o historii a vývoji vzdělávání. Porovnávání Platónových myšlenek

ze starověku se současným systémem vzdělávání bylo překvapivé, neboť velká shoda a aktuálnost jeho myšlenek a učení i po tak dlouhé době byla téměř neskutečná.

Sama jsem si psaním této bakalářské práce ujasnila některé své postoje k současnému systému vzdělávání. Je třeba říci, že byť se mi některé koncepce a osnovy jednotlivých školních systémů nezdají úplně přínosné, snad by se dalo říci i odrazující pro jednotlivého studenta, je to spíše, dle mého názoru, problém formování osnov nekompetentními osobami, ne problém myšlenky systému vzdělávání, který funguje už od Platóna a za tu dobu se již více než osvědčil. Není tedy nutné v našem systému vzdělávání všechno měnit od základu, aby to bylo aktuální, ale dle mého názoru je spíše nutné, aby byl současný systém uhlazován a vybrušován kompetentními lidmi a opravdovými učiteli.

Použitá literatura:

- 1) **BLACKBURN, S.** *Platónova ústava. Biografie.* 1.vyd. Praha : Pavel Dobrovský – BETA 2007. 237 s. ISBN 978-80-7306-304-7
- 2) **GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E.** *Obecná pedagogika.* Olomouc : Hanex, 1999. ISBN 80-85783-20-7
- 3) **KALAŠOVÁ, B.**, *Děti ve starověku.* Posl. úpravy 23.4.2011. Dostupné na: <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1503>
- 4) **NOVOTNÝ, F.** *O Platónovi: Díl první.* Praha: Jan Laichter, 1948.
- 5) **NOVOTNÝ, F.** *O Platónovi: Díl druhý.* Praha: Jan Laichter, 1948.
- 6) **NOVOTNÝ, F.** *O Platónovi. Díl III., Filosofie.* Praha: Jan Laichter, 1949.
- 7) **NOVOTNÝ, F.** *O Platónovi. Díl IV., Druhý život.* Praha: Academia, 1970.
- 8) **PATOČKA, J.**, *Sokrates: přednášky z antické filosofie.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. ISBN 80-04-25383-0
- 9) **PLATÓN.** *Euthyfrón, Obrana Sokratova, Kritón.* 3.vyd. Praha : OIKOYMENH 1994. 104 s. ISBN 80-85241-37-4
- 10) **PLATÓN.** *Ústava.* 1.vyd. Praha : Nakladatelství Svoboda 1993. 523 s. ISBN 80-205-0347-1
- 11) **PLATÓN,** *Zákony.* Praha: OIKOYMENH, 1997. ISBN 80-86005-31-3
- 12) **PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.** *Pedagogický slovník.* Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8
- 13) *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.* Praha: Výzkumný ústav pedagogiky, 2005. Posl. úpravy 15. prosince 2009. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani>

- 14) *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogiky, 2005. Posl. úprava 1.7.2007. Dostupné na: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolskareforma>
- 15) *Rámcový vzdělávací program pro obory vzdělání středního odborného vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogiky, 2005. Posl. úprava 29.5.2008. Dostupné na: <http://zpd.nuov.cz/uvod2.htm>
- 16) **ORGANIZACE PRO HOSPODÁŘSKOU SPOLUPRÁCI A ROZVOJ**. *Analýza vzdělávací politiky – vydání 2004*. Posl. úprava 19.5.2005. Dostupné na: <http://www.oecd.org/dataoecd/23/10/34979011.pdf>
- 17) **ROBINSON, D., GROVES, J.** *Platón*. 1. vyd. Praha : Portál, s.r.o. 2002. 184 s. ISBN80-7178-639-X
- 18) **STÖRIG, H. J.** *Malé dějiny filozofie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2000. 630 s. ISBN: 80-7192-500
- 19) **ŠTVERÁK, V.** *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: SPN 1983, 380 s.
- 20) *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Povinná školní docházka*. Posl. úprava 25.5.2011. Dostupné na: http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Povinn%C3%A1_%C5%A1koln%C3%AD_doch%C3%A1zka&oldid=6939564>
- 21) **Zákon č. 104/1991 Sb.**, *úmluva o právech dítěte*, v platném znění
- 22) **Zákon č. 111/1998 Sb.**, *o vysokých školách*, v platném znění
- 23) **Zákon č.563/2004 Sb.**, *o pedagogických pracovnících*, v platném znění

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jana Balcarová
Katedra:	Katedra pedagogiky s celoškolskou působností
Vedoucí práce:	Doc. PhDr. Zdeněk Novotný, CSc.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Aktuálnost Platónových myšlenek v teorii výchovy
Název v angličtině:	Recency Platonic theory of ideas in education
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá Platónovou teorií výchovy, která je popsána v jeho dílech Ústava a Zákony. Dále je srovnávána aktuálnost Platónovy teorie výchovy s rámcovým vzdělávacím programem v České republice.
Klíčová slova:	Platón, Ústava, Zákony, teorie výchovy
Anotace v angličtině:	This thesis deals with Plato's theory of education, which is described in his works Constitution and Laws. It is up to date compared to Plato's theory of education with the framework curriculum in the Czech Republic.
Klíčová slova v angličtině:	Plato, Constitution, Law, theory of education

Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	43 stran
Jazyk práce:	Český jazyk